

Negyven év gyógyszerész kongresszusai Magyarországon¹

DR. KOVÁCS LÁSZLÓ

Ez év október 16—20-án rendezti meg a Magyar Gyógyszerészeti Társaság a Nemzetközi Gyógyszerészeti Szövetség (FIP) védnökségével, a Magyar Tudományos Akadémia Kémiai és Orvosi Osztálya támogatásával soron következő VIII. Kongresszusát. A hazai gyógyszerészet kiemelkedő eseményére készülve érdemesnek látszik visszatekinteni az eddigi nagyobb, ill. országos rendezvényekre.

A Társaság célkitűzései között kezdettől fogva szerepel a gyógyszerészeti tudományok támogatása, az elért eredmények bemutatása. A célok elérése érdekében biztosítottak megfelelő fórumokat mind a továbbképzésnek, mind a tudományos eredményeket bemutató előadásoknak [1]. A két háború közötti időszakban a helyi rendezvények szolgálták ezt a célt, és nem került sor országos jelentőségű kongresszus megrendezésére.

A háborút követően a szabadságharc százéves évfordulója alkalmából rendezett országos ünnepek mozgósítólag hatottak a gyógyszerész társadalomra is. *Dr. Mozsonyi Sándor* professzor kezdeményezésére Centenárium Bizottság alakult, amely feladatának tekintette az év során folyamatosan szervezett szakmai rendezvények koordinálását. A Bizottság munkájában részt vettek a különböző érdekképviseleti szervek és testületek, a budapesti és szegedi egyetem gyógyszerész tanárai, az egyetemek gyógyszerész hallgatói, valamint a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság képviselői is. A Centenárium rendezvények szellemében tartották meg a különböző továbbképző előadásokat, amelyek lehetőséget nyújtottak a szakmai tapasztalatok megvitatására. A rendezvények az október hónapban sorra került Centenaris Hét tudományos előadás-sorozatában teljesedtek ki. Az előadásokkal párhuzamosan a Budapesti Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében a gyógyszerészeti emlékekből kiállítást is rendeztek [2].

A Centenaris Hét ünnepélyes megnyitáskor *Mozsonyi* professzor elnöki megnyitóját követően *Olt Károly* népjóléti miniszter tartott előadást. Rámutatott azokra a nehézségekre, amelyek a háborút követően a patikák munkájának újra indítását nehezítették. Utalt a gyógyszerészet jövőjét meghatározó új törvényre. Hangzott: „A felszabadulás után sokan nem voltak irányban haladhat. Számunkra nem volt kétséges és a haladó gyógyszerészek részéről sem volt kétséges az, hogy előbb-utóbb érvényt kell szerezni annak, hogy az ország lakosságának gyógyszerellátása nem lehet magánérdek, hanem közzükségletről lévén szó, közösségi szempontoknak kell itt is elsősorban érvényesülniük... Szükség van arra, hogy minél nagyobb, jól képzett, a tudományos haladás újabb eredményeivel ismerős gyógyszerészgárda álljon közegészségügyünk és a

dolgozó magyar nép rendelkezésére. Fokoznunk kell a gyógyszerészképzés minőségét, de különösen súlyt kell helyeznünk a gyógyszerészgárda továbbképzésére, tudásának felfrissítésére” [3].

Beszéde további részében a miniszter a továbbképzés lehetőségével és jelentőségével foglalkozva mondta: „Meg vagyok győződve arról, hogy a Gyógyszerész Hét előadásai méltóképpen egészítik majd ki az Orvosi Centenaris Hét tudományos munkáját és megnyitják az egész magyar gyógyszerészeti kar tervszerű továbbképzésének az útját” [4].

A beszédet követően *dr. Schulek Elemér* professzor fejtette ki nézeteit a gyógyszerészet tudományos jellegeről és fejlődésének lehetséges útjáról. Beszélt a gyógyszerészi tevékenység jellegének alakulásáról: „Bármennyire is egyszerűnek tarthatjuk a gyógyszerész manuális tevékenységét, nem szabad lebecsülnünk, mert erős hatású szerek esetén — márpedig a legtöbb gyógyszerünk ilyen — felelőssége igen nagy. A felelősség érzete csak akkor válik tudatossá, akkor válik vérünkkel, ha az előidézhető bajunknak tudatában vagyunk. Ezt a tudatot a szakmai tudás és műveltség adja.” Megemlékezett arról is, hogy számos új gyógyszer bevezetése, a gyári készítmények elterjedése, a gyógyszerész tevékenységét az előállításról a készítmények ellenőrzésére irányította [3].

A megnyitó útmutató két előadást jól egészítették ki a további előadások, átfogó képet nyújtva a gyógyszerészet csaknem minden területéről. Összesen 18 előadás hangzott el. Ki kell emelni közülük a „Gyógyó-vény-gazdálkodásunk és a gyógyszerész”, előadó *Varró Aladár Béla* gyógyszerész, valamint „A gyógyszerészgyakornoki idő tananyaga” című előadásokat, előadó *Spergely Béla* gyógyszerész, amelyeket felkért hozzászólók véleményének meghallgatása után élénk vita követett. Az előadássorozat és a Centenaris Hét sikerét, előre mutató tartalmát az is mutatja, hogy a következő évek szaksajtójában több utalást is találunk erre [4].

A Centenaris előadássorozat folytatására azonban hat évet kellett várni. A várakozás oka a Gyógyszerésztudományi Társaság szervezetében bekövetkezett változás volt. 1949 szeptemberében ugyanis a rendkívüli közgyűlés kimondta, „...hogy amint az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet keretén belül a Gyógyszerész Szakcsoport megalakult, a Gyógyszerésztudományi Társaság feloszlik, és jogutódjának mind szellemi, mind anyagi téren ezt a Szakcsoportot tekinti...” [1]. A Gyógyszerész Szakcsoport 1951 májusában alakult meg, a szervezeti kérdések rendezését követően, elsőrendű célkitűzésének megfelelően 1954 októberében Budapesten megrendezte az *I. Gyógyszerész Nagygyűlést* [5], amely egy sorozatot indított el. Ennek néhány adatát összegzi a táblázat.

¹ A Kongresszus alkalmára felkérésre készült dolgozat

Az MGYT által szervezett kongresszusok adatai

I. táblázat

A kongresszus neve	Helye és ideje	Résztevők száma	Szekció	Előadások száma összesen
1.	2.	3.	4.	5.
I. Gyógyszerész Nagygyűlés	Budapest 1954. X. 8–10. Semmelweis-terem	300	—	12
II. Gyógyszerész Nagygyűlés	Szeged 1955. X. 7–9. Tudományegyetem	400	—	25
III. Gyógyszerész Nagygyűlés	Budapest 1959. X. 7–10. Magyar Tudományos Akadémia	800	Gyógyszeranalitika Toxicológia Gyógyszerkutató Gyógynövény Gyógyszertechnológia	105
IV. Gyógyszerész Nagygyűlés és Winkler Centenárium	Budapest 1963. IV. 24–29. Magyar Tudományos Akadémia	800	Gyógyszeranalitika Gyógyszertechnológia Gyógynövénykutatás Gyógyszerkutató Biológia	81
V. Magyar Gyógyszerésztudományi Kongresszus Congressus Pharmaceuticus Hungaricus V.	Budapest 1969. XI. 3–5. Magyar Tudományos Akadémia	800	Szervezés Gyógyszertechnológia Gyógynövény- és gyógyszerkutató Gyógyszeranalitika	158
VI. Magyar Gyógyszerésztudományi Kongresszus Congressus Pharmaceuticus Hungaricus VI.	Budapest 1974. IX. 24–27. Magyar Tudományos Akadémia	1200	Gyógyszerkutató Gyógynövénykutatás Gyógyszertechnológia Gyógyszerügyi szervezés Gyógyszerellenőrzés Gyógyszerészet története	265
VII. Congressus Pharmaceuticus Hungaricus VII.	Budapest 1979. IX. 24–29. Semmelweis Orvostudományi Egyetem	1000	Gyógyszertechnológia Gyógyszerkutató Gyógyszerellenőrzés Drogismeret és növénykémia Gyógyszerügyi szervezés Gyógyszerészet története <i>Kerekasztal megbeszélések:</i> Általános gyógyszerészeti Kórházi gyógyszerészeti Ipari gyógyszerészeti Egyetemi oktatók Szaksajtó konferencia	287

Az I. Gyógyszerész Nagygyűlést 1954 októberében *dr. Andriks József* a szakcsoport főtítkára nyitotta meg. A résztvevőket *dr. Takó József* egészségügyi miniszterhelyettes és *Horváth Mihály*, az Orvos-Égészségügyi Dolgozók Szakszervezetének titkára üdvözölte.

Az első előadást *dr. Schulek Elemér* professzor tartotta, aki örömeinek adott kifejezést, hogy a Szakcsoport I. Nagygyűlésének ilyen komoly tudományos programja van. Hangsúlyozta, hogy a tudomány „a gyógyszerész lelke”, ennek fejlődését mindenkor figyelemmel kell kísérni. Váholta a gyógyszerészi tudományok fejlődését és annak a reményének adott hangot, hogy „a gyógyszerészet a legmagasabb tudományos fórumokon is képviselést fog kapni” [5].

A megnyitót követően 12 előadás hangzott el. Az előadások zöme gyógyszeranalitikai kérdéseket tárgyalt, de a gyógyszerkutatóval, a gyógyszerkészítés egyes kérdéseivel is foglalkoztak. Az előadók között *Kun Ferenc* és *dr. Nikolics Károly* képviselték a gyógy-

szertárban dolgozókat, a gyógyszertárak időszerű kérdéseit — így a receptúrai nehézségek megoldásának módjait — tárgyalták [5].

A nagygyűléshez kapcsolódott a befejező napon a szakcsoport vezetőségválasztó közgyűlése. Ekkor határozták el, hogy a következő Nagygyűlést egy év után Szegeden rendezik meg [5].

A II. Nagygyűlés rendezését az Egészségügyi Minisztérium és a Gyógyszerész Szakcsoport közösen vállalta, a házigazdák pedig a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Intézetei, a Csongrád Megyei Gyógyszertár Vállalat és a szegedi gyógyszerészek voltak. A szervező bizottság a minél színvonalasabb és eredményesebb rendezvény érdekében előre meghatározta a nagygyűlés célkitűzéseit és fő témáit.

„A Nagygyűlés célja, hogy a gyógyszerészet egy év alatt elért tudományos eredményei közül bemutassa azokat, amelyeknek gyakorlati alkalmazási lehetőségük is van, továbbá, hogy ezek megvitatásra kerüljenek. A nagygyűlés másik célja, hogy a szakma legjobb

képviselői évente egyszer tudományos eredményeiket és gyakorlati tapasztalataikat közvetlenül kicserélhessék". Az előadásokhoz irányt mutatóul három fő témakört jelöltek meg. Ezek: I. A receptúra aktuális tudományos és gyakorlati problémái. — II. A gyógyszervizsgálati eljárások hazai fejlődése az V. Gyógyszerkönyv alapján. — III. A gyógyszerészettel kapcsolatos hazai farmakognóziái, farmakológiai és higiénés kutatások eredményei [6].

1955. október 7-én a hazai gyógyszerészet minden rétegét képviselő nagyszámú résztvevő gyűlt össze Szegeden. Az ünnepélyes megnyitón *dr. Román József* egészségügyi miniszter élénk figyelemmel kísért beszédben nemcsak a nagygyűlés kérdésével, hanem az egészségügy egészét is érintő általános problémákkal is foglalkozott, ezen belül a gyógyszerészet jövőjét is érintette. Három évtized után is érdemes néhány gondolatot idézni beszédéből, amely képet ad az addig elért eredményekről.

„Ünnepi nagygyűlésre gyűltek össze a mai napon a magyar gyógyszerészet legkiválóbb képviselői. Azért jöttek össze, hogy ismertessék és megvitassák a gyógyszerészet tudományának és a gyógyszerészi gyakorlatnak az elmúlt év során elért eredményeit. A gyógyszerészi tudomány szerves része az egészségtudományoknak. A haladó egészségtudomány pedig a fejlődés, a béke tudománya, amely az ember jólétét, boldogulását szolgálja a szocializmust építő népek életében... A magyar gyógyszerészet és a magyar gyógyszerészi tudomány fejlődését híven tükrözi a nemzetközi viszonylatban is elismerésre talált V. Magyar Gyógyszerkönyv, amelynek magas tudományos színvonala méltán hirdeti a magyar gyógyszerészeti tudomány eredményeit.

Ezekhez a tudományos eredményekhez kapcsolódik az Acta Pharmaceutica Hungarica tudományos szakfolyóirat megindítása és a Formulae Normales megjelenése, továbbá az Egészségügyi Minisztérium Műszaki Fejlesztési Osztályának létesítése, amely alapját kell hogy képezze a jövőben az Országos Gyógyszerészeti Intézet és a Gyógyszerellenőrző Intézet megvalósításának...

Évtizedes kívánsága valósult meg a magyar gyógyszerészetnek a Budapesti Orvostudományi Egyetemen az önálló gyógyszerészi kar közelmúltban történt létesítésével" [7].

A miniszter beszédében a gyógyszerellátás szervezési kérdéseivel is foglalkozott. Adatokkal mutatott rá a gyógyszerár vállalatok által megtett útra, méltatta a gyógyszerész szakfelügyelők munkájának jelentőségét, a főgyógyszerek eredményes szervező tevékenységét.

Román József miniszter az egyes megállapításaival még ma is elgondolkodtató beszédét követően a „Kiváló” és „Érdemes gyógyszerész” kitüntetésekkel adta át.

Az ünnepélyes megnyitó után az első napon 4, majd a következő két napon még további 19 előadás hangzott el.

A Nagygyűlés *dr. Végh Antal*, a gyógyszerész szakcsoport elnökének beszédével zárult:

„Nagygyűlésünk végére érvényes úgy érzem, vissza kell emlékeznünk a miniszter megnyitó szavaira, azok egyik fontos kitételére: a tudomány és gyakorlat helyes összekapcsolására. A gyógyszerészi hivatás keretén belül ennek megvalósítása nem könnyű feladat, mert nem könnyű megtalálni a kettő helyes arányát, a kettő egyiségét.

Túl rövid még az az idő, ami a gyógyszerészetben a merkantil jelleg megszűnése óta eltelt. Túl mélyre nyúlnak azok a gyökerek, melyek a szűk prakticista szemléletből táplálkoznak. Gyógyszerészi tradíciónk a ki-egyensúlyozott szemlélethez vajmi kevés, tele vagyunk próbálgatásokkal, de e téren még nagyon sok mindent kell csinálnunk, sőt visszacsinálnunk a legjobb szándékú akarat mellett is, míg a helyes arányt meg fogjuk találni.

És pontosan ehhez a próbálkozáshoz hívok minden gyógyszerészt, mert ezek a kérdések csak úgy vezethetnek az egyedül harmonikus megoldáshoz, ha egymás kölcsönös meggyőzésén és megbecsülésén alapulnak" [7].

A nagygyűlés eredményességét sokban segítették a gondos kísérő programok, amelyek igen jó fórumot teremtettek a résztvevőknek gondolataik kicserélésére, a felmerült kérdések kötetlen megvitatására. Szerencsés volt, hogy az előadásokat követően rendezték meg a szakfelügyelő gyógyszerészek országos értekezletét.

A nagygyűlésről szóló beszámoló — értékelve annak eredményeit — joggal állapítja meg, hogy „A szakcsoport szegedi szervezetéé a dicsőség, hogy az első nagyobb arányú gyógyszerészi nagygyűlést sikeresen megrendezte" [6].

Említésre méltó az is, hogy a hazánkban rendezett gyógyszerészi kongresszusok közül ez az egyetlen, amelynek előadási anyaga külön kiadványban megjelent. *Dr. Bayer István* és *Székely Jenő* szerkesztésében a Művelt Nép 10 ív terjedelemben, 57 ábrával ízléses formában adta ki a nagygyűlésen elhangzott valamennyi előadás anyagát. Tartalmazza a megnyitó beszéd és zárzó szövegét is [7].

A szegedi Nagygyűlés sikere mozgósítóan hatott a hazai gyógyszerészetre, és ez az 1956-ban Budapestre tervezett újabb nagygyűlés szervezésekor éreztette is hatását. Az eredményes elvek megtartásával hirdették meg a programot, három fő témát jelöltek meg: I. Gyógyszerészeti technológia korszerű kérdései (18 előadást jelentettek be) — II. Gyógyszervizsgálat újabb hazai eredményei (bejelentett előadások száma 23) — III. Gyógyszerészettel kapcsolatos hazai gyógyszerkémiái, farmakognóziái, farmakológiai és higiénés kutatások eredményei (bejelentett előadások száma 23). A rendezők ezeken felül plenáris előadás tartására kérték fel *Schulek*, *Mozsonyi* és *Halmai* professzorokat. Első alkalom volt, hogy külföldről — Pozsonyból és Marosvásárhelyről — is jelentkeztek előadással.

A nagygyűlés időpontjául 1956 októberét jelölték meg, de a politikai események miatt ezt először decemberre halasztották, később véglegesen elmaradt [8].

A III. Gyógyszerész Nagygyűlést ezek után három évvel később, 1959 októberében rendezték meg Budapesten [9]. A rendező Egészségügyi Minisztérium és Gyógyszerész Szakcsoport munkáját ez alkalommal a Magyar Tudományos Akadémia támogatta. A Tudományos Akadémia dísztermében az Egészségügyi Minisztérium, a Párt, az Akadémia, a Szakszervezet és az Egyetemek magas szintű képviselőinek jelenlétében *dr. Végh Antal*, a Szakcsoport elnöke nyitotta meg a III. Gyógyszerész Nagygyűlést. Emlékeztetett arra, hogy az előbbi két nagygyűlésen csak belföldi gyógyszerészek vettek részt, ez volt az első alkalom, hogy baráti népi demokratikus országok képviselői is megjelentek. A Nagygyűlést elsőnek *dr. Doteschall Frigyes* egészség-

ségügyi miniszter üdvözölte, majd a Párt az Akadémia, az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet és az Egyetemek Gyógyszerésztudományi Karainak dékánjai. Ugyancsak üdvözölték a tanácskozást a külföldi küldöttségek vezetői is [9].

Az első előadó *dr. Vilmon Gyula* egészségügyi miniszterhelyettes volt. „A gyógyszerészet a magyar egészségügy szerves része” című előadásában átfogóan elemezte az egészségügy eredményeit. Rámutatott arra, hogy a „gyógyszerészet az elmúlt 15 év alatt szervezetében, tartalmában és módszereiben mélyreható változásokon ment át.” A gyógyszerészetnek állami feladattá válásával az egészségügy szerves részévé vált. Az új követelményeknek megfelelően a gyógyszerészeknek is meg kellett változnia. Vázolta azokat a követelményeket, amelyekre a gyógyszerészetnek a jövő feladatainak ellátásához szüksége van:

— a gyógyszertárhálózat további kiszélesítésére, fejlesztésére, a felszerelés korszerűbbé tételére, új közforgalmú gyógyszertárak létesítésére elsősorban az új lakótelepüléseken; — a gyógyszerészek szakmai képzésének és továbbképzésének megjavítására; — gyógyszerészeti kutatóintézet felállítására; — a gyógyszerészeti tudományos kutatómunka fokozására, hogy a gyógyításban az orvos és beteg igényeit minél eredményesebben és hatásosabban lehessen kielégíteni; — az orvos—gyógyszerész együttműködés mélyítésére; a gyógyszerész legyen az orvos tanácsadója a gyógyszerkincs alkalmazása terén; — az egészségügyi felvilágosító munkának mint a gyógyszerész hivatásbeli tevékenységének értékelésére; — a gyógyszerészeknek a társadalmi munkában való erőteljesebb részvételére” [10].

A gyógyszerészet szocialista fejlődésének eredményivel és feladataival *Lázár Jenő* az Egészségügyi Minisztérium Gyógyszerészeti és Műszerügyi Főigazgatóságának a vezetője foglalkozott. Adatokat felsorakoztatva mutatott rá az egészségügyi ellátáson belül a gyógyszerészet által megtett útra. A két szakmapolitikai tárgyú előadás után három szakmai plenáris előadás hangzott el: *dr. Halmai János*: A magyar gyógyszerészet hagyományai; *dr. Issekutz Béla*: A gyógyszerkutatás elvi problémái, és *dr. Schulek Elemér*: Új szempontok a gyógyszerek vizsgálatában [11].

A plenáris előadásokat követően öt szekcióban, párhuzamos üléseken 89 hazai és 7 külföldi előadás hangzott el. Sajnálatos, hogy az előadások gyűjteményének kiadása csupán terv maradt.

A Nagygyűlés tudományos programját igen hasznosan egészítették ki a kísérő rendezvények. A három nagy gyógyszergyár kiállítására, a gyógyszergyárak, egyetemi intézetek, valamint a gyógyszerellátó hálózat intézményeinek meglátogatása pedig jó alkalmat adtak az elért eredmények bemutatására. A társadalmi rendezvények közül meg kell említeni a Fővárosi Gyógyszertár Vállalat gyógyszerész klubjának megnyitását és a külföldi küldöttek tiszteletére adott vacsorát [12]. Befejezőkor méltán állapították meg, hogy a Nagygyűlés a hazai gyógyszerészet összefogásának eredményes megnyilvánulása volt [12]. Ezt fejezte ki a Nagygyűlést követően sorra került szakcsoporthi küldöttgyűlésen az elnöki beszámoló is.

1963 tavaszán emlékezett meg a magyar gyógyszerészet nagy tanítójának, *Winkler Lajos* professzor születésének 100 éves évfordulójáról [14]. Erre készülve

döntött úgy a Szakcsoport elnöksége, hogy a IV. Gyógyszerész Nagygyűlést a centenáriumi ünnepségeihez kapcsolva rendezi meg [15]. A döntés helyességét a *Winkler Centenáriumi*-nak a határokon túlra is kiterjedő visszhangja igazolta.

A centenáriumi ünnepségeket a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával az Egészségügyi Minisztérium, a Gyógyszerész Szakcsoport és a Magyar Kémikusok Egyesülete közösen szervezte. A centenáriumi megnyitót ünnepélyes ülést *Winkler* professzor emlékének szentelték. Az iránta való megbecsülés megnyilatkozását jelezték a megjelent személyiségek is. Az ünnepséget megnyitó *dr. Végh Antal*, a Szakcsoport elnöke először *Winkler Lajos* német, a néhai professzor özvegyét köszöntötte, majd az MSZMP Központi Bizottsága tudományos és kulturális osztálya vezetőjét, az egészségügyi minisztert, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét, a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsági elnökhelyettesét, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtákarát, a Magyar Kémikusok Egyesületének elnökét, az MTA Kémiai Tudományok osztályának képviselőjét, az ELTE, a BOTE, a SZOTE képviselőit megjelent rektorhelyetteseket, az ELTE Természettudományi Karának dékánját, a Nehézipari Minisztérium részéről megjelenteket: a miniszter első helyettesét, a miniszterhelyettes és a Gyógyszerészeti Főosztály vezetőjét. E felsorolásból is látható a *Winkler* professzor emléke iránti tisztelet és megbecsülés megnyilatkozása. A hazai üdvözlésekhez kapcsolódva a külföldi delegációk vezetői is hangot adtak a magyar gyógyszerész tudós munkásságának elismeréséről. Az üdvözlések után *Winkler* öt volt tanítványa tartott előadást, megemlékezve a tudósról, a fizikai kémia, a súlyanalitika és a térfogat analízis területén végzett munkásságáról, valamint a gyógyszerészkémikusról [16].

A kongresszus második része a gyógyszerészeti tudományos ülészek volt, amelyre az előkészítés során olyan nagyszámú előadást jelentettek be, hogy a korlátozott idő miatt azoknak csak egy részét fogadhatták el. A válogatáskor biztosították, hogy a gyógyszerészeti tudományokkal foglalkozó összes terület képviselői szót kaphassanak. A 77 előadást 5 szekcióban bonyolították le. A nemzetközi kémiai életnek a magyar analitika eredményei iránt tanúsított érdeklődését bizonyította a *Talanta* című nemzetközi analitikai folyóirat figyelmessége: a résztvevők tiszteletére rendezett banketten *Wilson* professzor (Anglia) poháráköszöntő keretében átnyújtotta *Schulek* professzornak a folyóirat erre az alkalomra kiadott első példányát. A folyóirat a magyar analitika eredményeit ismertető tartalmára utalva piros-fehér-zöld színnel díszített címlappal jelent meg [15].

1969. februárban a Gyógyszerészet szaklapban a MOTESZ keretében megalakult Magyar Gyógyszerészeti Társaság felhívást tett közzé, amelyben bejelentette, hogy „november 3—5 között a gyógyszertári központok és a gyógyszeripari vállalatok támogatásával *Gyógyszerészeti Tudományos Konferenciát* rendez Budapesten nemzetközi részvétellel. A kongresszus előadásai a gyógyszerkutatás, a gyógyszer technológia, a gyógyszerellenőrzés és a gyógyszerészeti szervezés újabb fejlődését kívánják tükrözni” [17].

A rendezőbizottság figyelmességére utal az a köszöntés is, amit a szakajtóban a kongresszus előestéjén

tettek közé. A köszöntő címében találkozunk első alkalommal a *Congressus Pharmaceuticus Hungaricus V.* megnevezéssel.

„Ötödízben rendezzük meg immár a magyar gyógyszerészek tudományos kongresszusát. Ez az évente rendezett helyi szimpozionok mellett — a magyar gyógyszerészek nagy seregszemléje, ahol az utolsó évek munkájáról, a tudomány haladásáról és az eredményeinkről számolnak be a különböző szakterületek művelői.” Köszönetet mondanak mindazoknak, akik támogatták a rendezés munkáját. Kiemelik a gyógyszerészeti központok, valamint a gyógyszeripari és -kereskedelmi vállalatok megértő segítségét [18].

A kongresszus megnyitásakor a Tudományos Akadémia épületében *Dr. Kedvessy György*, a Gyógyszerészeti Társaság elnöke üdvözölte a megjelenteket, megemlíttette, hogy négy világrészből 19 országból érkeztek delegációk. Az üdvözlést követően *dr. Szabó Zoltán* egészségügyi miniszter nyitotta meg a kongresszust. Beszélt arról, hogy „a lakosság, a rászorultak magas szintű, korszerű gyógyszerellátása sokrétű összetett tevékenység... Gyógyszerellátásunk sokrétű teendőit megoldottnak ítélnünk és tekintenünk épp úgy nem lenne helytálló, mint az, ha a még előttünk álló teendők elfednék, nem láttatnák velünk a már elért jelentős eredményeket, megoldott és megvalósult céljainkat” [19]. A miniszter megnyitó beszédét követően *dr. Kedvessy György* a Gyógyszerészeti Társaság, *dr. Issekutz Béla* az MTA Orvostudományi osztálya, *dr. Király Kálmán* a MOTESZ nevében üdvözölte a kongresszust. *Kedvessy* professzor azokkal a változásokkal foglalkozott, amelyeken a gyógyszerészet világszerte átment. Megállapította: „Mondhatjuk, hogy a gyógyszerészet általában már átjutott a változások okozta krízisen... Az egyes országokban, de társadalmi és gazdasági rendszerekből adódóan többféle úton keresték a fejlődés útját, sokféle képzés szerepel a gyógyszerészi oklevél alapjául, és sokféle a gyógyszerellátás rendszere” [19]. Ezt követően az egyetemi képzés kérdéseivel foglalkozott.

A kongresszuson több mint 160 előadás szerepelt, melyek közül kiemelkedik *dr. Clauder Ottó* professzor plenáris előadása, amelyet *Farmakológiai adatok kémiai szemlélete* címen tartott. Az előadás a vegetatív idegrendszer kémiai mediátoráival foglalkozott. [18].

A kongresszuson első alkalommal szerepelt mint önálló szekció a szervezési témakör. Az e témából bejelentett 21 előadás a gyógyszerellátás számos területének szervezési kérdéseit dolgozta fel. A többi szekcióban is sok külföldi és a különböző hazai munkahelyeken készült előadás hangzott el. *Dr. Zalai Károly* főtítkárra a kongresszus zárószavában joggal állapította meg: „Túl nagy, szinte lehetetlen feladat lenne maradéktalanul értékelni, összefoglalót adni a Kongresszus tudományos eredményeiről.” Sajnálatos, hogy értékelésre most sem kerülhetett sor, mert az előadásokról nyomtatásban csak a rövid összefoglalók jelentek meg, és ez sem teljes [18].

1974 szeptemberében volt félévészázados fordulója a magyarországi gyógyszerészek tudományos társasága megalakulásának. Természetes volt, hogy a soron következő kongresszust ennek jegyében, megfelelő ünnepléses keretek között rendezzék meg. A *VI. Magyar Gyógyszer-tudományi Kongresszus* ünnepléses megnyitására a Magyar Tudományos Akadémia díszter-

mében került sor. A megjelent állami, párt-, szakszervezeti vezetők, valamint a tudományos élet képviselői és a gyógyszerészek vezetői bizonyították a gyógyszerészet munkásságának elismerését.

Dr. Clauder Ottó, a Társaság elnöke az üdvözlések után a jubileumra utalt: „50 évvel ezelőtt Társaságunk működésének célját a következőkben határozta meg: A magyar gyógyszerészi erkölcsök öregbítése érdekében a természettudományok szeretetének ápolása, a gyógyszerészeti tudományok művelése, a hazai gyógyszerészet történetének tanulmányozása, a gyógyszerészeti gyakorlatnak tudományos alapon való kiépítése és a gyógyszerész ifjúságnak támogatása, mindazon törekvéseiben, melyek a ... hivatás iránti odaadó szeretet növelésére alkalmasak.” Utalt arra, hogy „a Társaság célkitűzései megújított alapszabályunkban elvében megmaradtak, csupán korunk szellemének megfelelően bővítettük és terjesztettük ki a gyógyszerészeti tudományok fejlesztésének minden területére” [20].

Az üdvözlések közül érdemes felidézni *dr. Schultheisz Emil* egészségügyi miniszter és *dr. Erdey Grúz Tibor* a Magyar Tudományos Akadémia elnöke beszédének egy-egy részletét: Schultheisz Emil a kongresszus jelentőségére utalt: „Ha az ember egy pillantást vet a programfüzetbe, akkor azt látja, hogy a kutatómunkától a gyakorlatig, a legelvontabb elméleti kérdésektől a történelemig milyen széles skálát tűzött programként maga elé ez a kongresszus, amely hivatott arra, hogy a gyógyszerészet minden ágát művelve egyúttal az orvostudomány javára is váljék” [20].

Erdey Grúz Tibor, aki maga is rendelkezett gyógyszerészi oklevéllel, és éveken át oktatta a gyógyszerész hallgatókat, a gyógyszerészek felelősségével, a gyógyszerészet fejlődésének lehetőségeivel foglalkozott. „A gyógyszerészet bizonyos értelemben középpontot foglal el az Orvostudomány és a Kémiai tudományok között, ezért művelése sokoldalú tevékenységet kíván... Kívánom, hogy sok ösztönzést kapjanak arra vonatkozólag, hogy milyen irányban kell a jövőben továbbfejlesznie a gyógyszerészetnek, mik a legaktuálisabb teendők” [20].

A kongresszust ezt követően külföldről és belföldről is számosan köszöntötték. A jubileum alkalmából több elismerő oklevél, kitüntetés átadására került sor. Ekkor osztották ki a jubileumi pályázat díjait is.

A megnyitó ülés második részében *dr. Clauder Ottó* professzor és *dr. Zalai Károly* docens plenáris előadásai hangzottak el. Az utóbbi előadás az elmúlt 50 év eredményeivel foglalkozott. Az előadó beszédét Schullek professzor egy megnyilatkozásának idézésével fejezte be: „... feladatunk megvalósítani a gyógyszerészet szellemi és ezzel együtt anyagi javainak fejlesztését” [21].

A kongresszuson 3 külföldi vendég plenáris előadását követően 6 szekcióban 265 előadás hangzott el [20].

Az 1979. év szeptemberében került sor a *Congressus Pharmaceuticus Hungaricus VII.* rendezvényeire, amelyeknek helye ez alkalommal a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Elméleti Tömbje volt. A 34 országból jött csaknem 1000 vendég között üdvözölhettük — többek között — a FIP főtítkárait, az európai szocialista országok gyógyszerészeti társaságainak elnökeit és főtítkárait. Jelentős személyiségekkel képviseltették magukat Ausztria, Svájc, Olaszország, Anglia

gyógyszerészei, de vendégeket köszönthettünk Ázsiából, Afrikából és Amerikából is [22].

Dr. Zalai Károly, a Gyógyszerészeti Társaság elnöke megnyitó beszédében arra utalt, hogy „a VI. Magyar Gyógyszerészeti Tudományos Kongresszus megrendezése óta 5 év telt el, mely idő alatt szakosztályaink folyamatosan rendeztek konferenciákat, kollokviumokat, szinpozíciókat, évente megrendezték a fiatal gyógyszerészek tudományos előadóversenyét. Ezek a színvonalas rendezvények mintegy előkészítői a már hagyományosnak tekinthető, mindig jelentős számú érdeklődőt vonzó Gyógyszerésztudományi Kongresszusoknak. Az elnöki megnyitót ezt követően a kongresszus programjának elemzésével foglalkozott. Megállapította: „... hazánkban a gyógyszerészet klasszikus tudományos tevékenysége, amely előzőleg elsősorban a fizika, kémia és botanika alaptudományára épült, egyre inkább kiegészül a biológia, orvosi és műszaki tudományok ismeretanyagával, a gyógyszerészet egyre jobban integrálódik az orvostudománnyal, amelyből évszázadokkal ezelőtt szakadt le és önállósult” [22].

Az egészségügyi miniszternek, a FIP főtítkárnak, valamint a külföldi küldötségek vezetőinek üdvözlő szavai után emlékérmek, tiszteletbeli tagsági oklevelek átadására került sor. A kongresszus tudományos programját két plenáris előadás vezette be: *Dr. Bayer István*, az Országos Gyógyszerészeti Intézet igazgatója „Gyógyszerregisztrálás és ellenőrzés Magyarországon”, *dr. Speiser P.*, a zürichi Gyógyszerészeti Intézet igazgatója „Pharmazeutische Sorgfalt bei Paranteralia” címmel tartott előadást. Ezt követően 6 szekcióban 15 plenáris és 283 szekció előadás hangzott el.

A régebbi kongresszusoktól eltérően ez alkalommal általános gyógyszerészeti, kórházi gyógyszerészeti, ipari gyógyszerészeti, egyetemi oktatói, valamint szak-sajtó konferenciát is rendeztek. Ezek a kerekasztal konferenciák igen hasznos fórumok voltak, a vélemények, álláspontok megvitatására és a nézetek jobb megismerésére. Ugyancsak a kongresszus alkalmával került sor a szocialista országok gyógyszerészeti társaságai elnökeinek és főtítkárnak megbeszélésére is, amelyet jegyzőkönyv aláírása követett [22].

Az általános elismerést kiváltó, tartalmában és külsőségeiben is gazdag kongresszust, mostanáig nem követte újabb ilyen rendezvény. Ennek magyarázata, hogy 1984-ben a Magyar Gyógyszerészeti Társaság volt a házigazdája a *Federation International Pharmaceutique 44. Nemzetközi Gyógyszerészeti Tudományos Kongresszusának*. A több mint 2000 résztvevővel megrendezett kongresszuson a csaknem 200 előadás között lehetőség volt a hazai gyógyszerészetet és tudományos eredményeit is bemutatni. A kongresszusról a világ gyógyszerészeti sajtójában is elismerő értékelések

jelentek meg. Nem lehet feladata ennek a visszaemlékezésnek, hogy FIP kongresszust a hazai rendezvényekkel együtt értékelje. A kongresszusról való megemlékezés azonban teljessé teszi a Gyógyszerészeti Társaságnak a negyven év folyamán kifejtett ezirányú tevékenységét [24].

Végigkísérve az 1948-ban megkezdett út egyes állomásait — úgy vélem — nemcsak egy-egy kongresszus eseményeire kell figyelniünk. A hét kongresszuson elhangzott megnyilatkozások képet adnak a gyógyszerészet fejlődésének egyes lépéseiről. Felidézhetjük, melyek voltak azok a célkitűzések, amelyek segítségével a társadalmi változásokkal párhuzamosan, a gyógyszerészettel szembeni követelmények megvalósítását kívánták elérni. Érzékelhetjük, hogy az első nagygyűléseken központi feladatként kezelt továbbképzés, az ismeretek felfrissítése ma is időszerű kérdés, mint ahogy a gyógyszerészek munkájának megbecsülése is, amelyre negyven évvel ezelőtt Schulek professzor mutatott rá. A soron következő kongresszusra készülve bátran tekinthetünk vissza a megtett út eredményeire. Legyenek ezek — a sokszor csak részeredménynek tekinthető előrelépések — ösztönzőek számunkra, hogy az általános folyamatba bekapcsolódva eredményesen járulhassunk hozzá a gyógyszerészet megújulásához. Vesszenek bennünket Schulek professzornak azok a figyelmeztető szavai, amelyeket, 1959. október 11-én Végh professzor a Gyógyszerész Szakcsoport küldöttgyűlésén elnöki beszámolójában idézett [23]:

„A gyógyszerészet csak akkor fog megújodni, ha a gyógyszerészek felismerik hivatásuk fejlődésének valódi irányát.”

IRODALOM

1. *Dr. Zalai K.*: Gyógyszerészeti Évkönyv. Medicina 1974. 19-89. oldal. — 2. A Gyógyszerész 3, 1, 108, 114, 261, 322, 471, 573, 579 oldalakon (1948) — 3. A Gyógyszerész 3, 585 (1948) — 4. A Gyógyszerész 10, 214 (1955) — 5. A Gyógyszerész 9, 201 és 213 (1954) — 6. A Gyógyszerész 10, 161 és 201 (1955) — 7. Gyógyszerész Nagygyűlés. Szerkesztették: Dr. Bayer István és Székely Jenő. Művelt Nép kiadó Budapest 1956. 3. és 143. oldal — 8. A Gyógyszerész 11, 171 (1956) — 9. Gyógyszerészet 3, 321, 394 (1959) — 10. Gyógyszerészet 3, 401 (1959) — 11. Gyógyszerészet 3, 403 (1959) — 12. Gyógyszerészet 3, 453 (1959) — 13. Gyógyszerészet 4, 1 (1960) — 14. Gyógyszerészet 7, 81 (1963) — 15. Gyógyszerészet 7, 285 (1963) — 16. Gyógyszerészet 7, 241 (1963) — 17. Gyógyszerészet 13, 57 (1969) — 18. Gyógyszerészet 13, 365 (1969) — 19. Gyógyszerészet 14, 43 (1970) — 20. Gyógyszerészet 18, 441 (1974) — 21. Gyógyszerészet 18, 454 (1974) — 22. Gyógyszerészet 24, 81 (1980) — 23. Gyógyszerészet 4, 3 (1960) — 24. Gyógyszerészet 29, 281 (1985).

L. Kovács: *Pharmaceutical Congresses in Hungary of the last forty years.* (The original article in English. see in Gyógyszerészet 1988. № 9. [Congress number]. 458-459. pp.)

Érkezett: 1988. V. 19.